

Магістр 2 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто значення аналізу фінансового стану підприємств для удосконалення системи їх управління та основні недоліки сучасної практики його проведення. Окреслено можливі шляхи вирішення проблем фінансового аналізу.

Аннотация. Рассмотрено значение анализа финансового состояния предприятий для усовершенствования системы их управления и основные недостатки современной практики его проведения. Намечены возможные пути решения проблем финансового анализа.

Annotation. The article considers the importance of analysis of the financial condition of enterprises to improve their management and the main shortcomings of the modern practice of its realization. Possible ways of solving the problems of financial analysis have been outlined.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансовий аналіз, комплексна методика фінансового аналізу.

Однією з найважливіших умов успішного управління підприємства є аналіз його фінансового стану. З його допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників. Він визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловій співпраці, оцінює, якою мірою гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів з фінансових і інших відносин.

Проблемам оцінювання та аналізу окремих фінансових показників діяльності підприємства присвячена значна кількість науково-практичних розробок вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків. Зокрема таких авторів, як: Бланк І. О., Лігоненко Л. О., Абрютіна М. С., Ковальов В. В., Коробов М. Я., Білик Л. Д., Сайфулін Р. С., Шеремет А. Д., Покропивний С. Ф., Савицька Г. В., Савчук В. П., Ізмайлова К. В., Ю. Брігхем, Дж. Кеннон, Р. Фулкс, Р. Сміт та ін. Однак, незважаючи на велику кількість дослідників, на сьогодні наукова думка не має загальноприйнятої точки зору з приводу чіткого визначення сутності поняття "фінансовий аналіз".

На думку Ізмайлової К. В., фінансовий аналіз – це метод оцінювання і прогнозування фінансового стану підприємства; складова загального, повного, всестороннього аналізу господарської діяльності, яка охоплює два взаємозв'язані розділи: фінансовий і управлінський [1].

Більш конкретно розкриває сутність поняття Бланк І. О. Він вважає, що фінансовий аналіз – процес дослідження фінансового стану і основних результатів фінансової діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості і забезпечення ефективного розвитку [2].

Слід зазначити, що визначення поняття "фінансового аналізу" закріплене в законодавстві України. За визначенням Фонду державного майна України "фінансовий аналіз діяльності підприємства – комплексне вивчення фінансового стану підприємства з метою оцінки досягнутих фінансових результатів, що проводиться за допомогою методів фінансового аналізу за даними бухгалтерської (фінансової) звітності" [3].

З усього зазначеного, можна виявити, що дослідники поняття фінансового аналізу вважали, що фінансовий аналіз – це комплексне оцінювання і прогнозування фінансового стану підприємства на основі розрахованих фінансових коефіцієнтів. Фінансовий аналіз повинен представляти і враховувати чинники, що створюють показники фінансового стану в їх взаємозв'язку.

Вивчення та аналіз робіт різних авторів показує, що в Україні ще не розроблено комплексних методик, які б ураховували всі аспекти на напрями діяльності підприємства і показників, які їх характеризують в тому чи іншому періоді, дуже мала кількість. А ті методики, які розроблені, як правило, стосуються або окремого напрямку діяльності, окремого об'єкта управління (складової фінансового стану), або носять регіональний чи галузевий характер. Головними їх недоліками є досить проміздки розрахунки, що ускладнюють проведення цілісного аналізу та знижують можливість отримати однозначне судження про фінансовий стан підприємства. А також використання надлишкової кількості фінансових коефіцієнтів, що призводить до неоднозначності висновків, втрат часу

на аналітичну обробку показників, знижує оперативність комплексного аналізу, яка є критичною характеристикою його ефективності. Тому необхідно обмежити кількість фінансових коефіцієнтів та виділити чітку сукупність їх критичних значень.

Відмінності у назвах, методиці розрахунку фінансових коефіцієнтів, значні коливання у нормативних значеннях фінансових коефіцієнтів вказують на те, що методика фінансового аналізу в Україні потребує доробки та вдосконалення.

Але, на жаль, це не єдині проблеми, з якими зіштовхується підприємство під час проведення комплексного фінансового аналізу.

Важливо зазначити, що важливу роль відіграє проблема достовірності аналізу. Можливості аналізу фінансової звітності обмежені. Методи бухгалтерського обліку та надання фінансової інформації в даний час не повністю відображають сучасну економічну реальність – чимало видів інвестицій в нематеріальні активи розглядаються під тиском податкових систем як поточні витрати. Крім того, під час складання фінансових звітів у рамках прийнятої підприємством облікової політики можливі різноманітні облікові методи.

У ході оцінки фінансового стану підприємства, насамперед, цікавляться активами, зобов'язаннями та власним капіталом. При цьому потрібно пам'ятати, що активи зазвичай відображаються за ринковою ціною в момент придбання. У періоди інфляції або дефляції облік активів за фактичною вартістю може призвести до розбіжностей між обліковою вартістю і поточною цінністю в реальних економічних умовах.

На сьогодні також існують складності проведення фінансового аналізу, що обумовлено нестабільністю економіки, кризовим станом, політичною невизначеністю. В умовах постійної зміни інформації багато фінансово-економічних показників розрахованих на певний час, можуть надалі загубити свою цінність для аналізу у зв'язку з нестабільністю національної валюти.

Певну перешкоду аналізу фінансового стану підприємства дають різні форми власності, адже чимало показників, що характеризують фінансовий стан акціонерних підприємств, не можуть бути розраховані через відсутність або слабкий розвиток у державі ринку цінних паперів, де б оберталися акції цих підприємств і за якими можна б було робити висновок про положення емітентів, а також нестабільність законодавчої бази. Слід зазначити, що більшість підприємств здійснюють аналіз фінансового стану з метою оцінювання фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності. Лише незначна кількість підприємств за його допомогою оцінюють перспективи розвитку підприємства в майбутньому.

Щоб вирішити всі перераховані проблеми, необхідно:

- удосконалювати інформаційне та методичне забезпечення фінансового стану підприємства;
- розробляти методичне забезпечення процесу прогнозування фінансового стану підприємства;
- удосконалювати структуру аналізу стану підприємства, залежно від мети та змісту роботи на кожному етапі;
- працювати над методикою форм фінансової звітності, що дозволить підвищити її аналітичні можливості та реальність оцінки майна;
- розробляти методику комплексної бальної оцінки фінансового стану підприємства, яка б дозволила проаналізувати стан підприємства за оптимальною сукупністю фінансових показників та коефіцієнтів;
- удосконалювати теоретичні засади формування та реалізації інформаційної системи підприємства;
- переглянути і доопрацювати нормативні акти, які розкривають методики аналізу фінансового стану підприємства;
- створити можливість оцінити вплив не лише внутрішніх, але й зовнішніх факторів, що визначають фінансово-економічну діяльність підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що фінансовий аналіз сьогодні повинен орієнтуватися на ринкові умови, що змінюються, державну політику в галузі реформування і становлення бухгалтерського обліку й аудиту, давати практичні напрями поліпшення фінансового стану підприємств і подолання кризових станів. У ринкових умовах існує необхідність розробки методики аналізу фінансового стану підприємства, яка б давала можливість здійснення загальної оцінки динаміки та структури статей діючої в Україні фінансової звітності; комплексних досліджень фінансової стійкості та ліквідності балансу підприємств; обґрунтування методичних підходів щодо побудови системи фінансових коефіцієнтів та їх розрахунків; дослідження взаємозв'язку прибутку, руху капіталу та потоку грошових коштів; здійснення аналізу інвестиційної привабливості підприємств та організації на основі фінансових коефіцієнтів та рейтингових оцінок.

Наук. керівн. Велика О. Ю.

Література: 1. Измайлова К. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / К. В. Измайлова. – К. : МАУП, 2000. – 152 с.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента / И. А. Бланк. – К. : Ника-центр ; Эльга, 2001. – 592 с.
3. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 14.02.2006 р. № 170 // Офіційний вісник України від 12.04.2006. – 2006. – № 13. – С. 366.